

Kiintiöpakolaisten vastaanottaminen ja kotouttamisohjaajan tarve Rautjärven kunnassa

Hyvlik 11.06.2024 § 55
35/04.03.01/2024

Valmistelija

Anu Koistinen, hyvinvointijohtaja
p. 040 700 2941, anu.koistinen@rautjarvi.fi

Jenni Aho, kotouttamisohjaaja
p. 040 545 9776, jenni.aho@rautjarvi.fi

Rautjärven kunnassa on kuntastrategian mukaisesti vastaanotettu vuosina 2022–2024 yhteensä 75 kiintiöpakolaista, joista viimeinen erä saapui toukokuussa 2024 Rautjärvelle. Tällä hetkellä kunnassa asuu 69 kiintiöpakolaista, joista valtaosa on lapsiperheitä. Tavoitteena on, että 70 % vastaanotetuista pakolaisista jäisi pysyvästi kuntaan asumaan. Kunnanvaltuusto päättää syksyn 2024 aikana, jatketaanko kunnassa edelleen kiintiöpakolaisten vastaanottoa.

Kunnanhallitus on myöntänyt täyttöluvan määräaikaisen kotouttamisohjaajan palkkaamiseksi 30.6.2025 saakka työ- ja elinkeinoministeriön myöntämällä erityisavustuksella (Kh 27.03.2023 § 57). Kotouttamisohjaaja on työskennellyt kunnassa 1.7.2023 alkaen ja hän toimii ensisijaisesti pakolaisten jokapäiväisissä asioissa auttajana, yhteyshenkilönä kunnan, virastojen ja hyvinvointialueen sekä pakolaisten välillä. Kotouttamisohjaaja toimii yhteistyössä Lappeenrannan kaupungin kotouttamisen ohjaajan sekä Rautjärven kunnan hyvinvointisihteerin kanssa.

Kotouttamisohjaajan työnkuva on hyvin laaja: siihen kuuluu kotoutumiseen liittyvä yhteistyö kolmannen sektorin sekä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa, kunnan kotoutumisen palveluiden koordinointi, maakunnallinen yhteistyö kotoutumisen toimijoiden kanssa sekä Rautjärvelle saapuneiden kiintiöpakolaisten kotoutumisen prosessin seuranta ja tuki sekä asiakkaiden ohjaus- ja neuvontapalvelut (esimerkiksi asumiseen, postien läpikäymiseen, digiapuun, lasten varhaiskasvatukseen ja kouluun, työllistymiseen, harrastuksiin sekä terveydenhuollon ajanvarauksiin liittyvä ohjaus). Työ on itsenäistä, nopeasti muuttuvaa ja hektistä.

Kotouttamisohjaajan asiakaskuntaan kuuluu koko sosiaalialan kenttä vastasyntyneestä ikäihmiseen. Kotoutumisen tuen tarvetta asiakkailla on paljon, koska suomalaisen yhteiskunnan toiminnot ovat Kongosta kiintiöpakolaisena tulleele täysin uusia. Kielitaidon puute aiheuttaa myös omat haasteensa itsenäiseen toimimiseen ja asiointiin, kaikilla asiakkailla ei ole englannin kielen suullista ja kirjallista taitoa, tulkkausta tarvitaan paljon.

Rautjärven kunnassa on 06/2025 jälkeen tarvetta kotouttamisohjaajalle ainakin 06/2026 saakka. Viimeisin erä kiintiöpakolaisia on saapunut keväällä 2024 ja nykyisen kotouttamisohjaajan työsuhteen päättyessä he ovat asuneet Suomessa vähän yli vuoden. Kotoutumisen prosessi ja kielitaidon oppiminen kuitenkin kestää useita vuosia ja monella asiakkaista on tuen tarvetta vuoden maassaolon jälkeen edellisessä kappaleessa mainituissa asioissa edelleen paljon. Lisäksi kiintiöpakolaisten joukossa on useita luku- ja kirjoitustaidottomia aikuisia, joka asettaa lisää haasteita kielen oppimiselle sekä kotoutumiselle. Haasteellisintä tällä hetkellä

Rautjärvellä asuvien kongolaisten suhteen on suomen kielen taidon kehittäminen ja ylläpitäminen, erilaisten perus- ja ammattiin valmistavien koulutusten tarjoaminen asuinpaikkakunnalla, työpaikkojen löytäminen sekä hankaluudet liikkua esimerkiksi Imatralle tai Lappeenrantaan koulutuksiin sekä terveystalveluiden perässä, kun säännöllisestä julkista liikennettä on vähän tarjolla.

Tehtäväkuvan laajuuden vuoksi ammattinimike tulisi jatkossa olla kotoutumisen koordinaattori. Mikäli nimikettä ei muuteta, niin lakiuudistuksen myötä suositellaan käyttämään kotoutumisen ohjaaja -nimikettä kotouttamisohjaajan sijaan.

Uudistuva kotoutumislaki tulee voimaan 1.1.2025, jolloin päävastuu kotoutumisesta siirtyy kunnille. Hallitus antoi 4.4.2024 eduskunnalle hallitusohjelmaan pohjautuvan esityksen muutoksista uudistuvaan kotoutumislakiin ja siihen liittyviin lakeihin (kotoutumislain kokonaisuudistus, KOTO24). Muutosesityksen mukaan muun muassa kuntien ja hyvinvointialueiden laskennallista korvausaikaa lyhennettäisiin. Valtio maksaa kunnille ja hyvinvointialueille niin sanottua laskennallista korvausta pakolaistaustaisten henkilöiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Hallitus esittää, että laskennallista korvausaikaa lyhennettäisiin. **Nykyinen kiintiöpakolaisista maksettava neljän vuoden laskennallinen korvausaika lyhennettäisiin kolmeen vuoteen. Muista pakolaistaustaisista maksettava kolmen vuoden korvausaika lyhennettäisiin kahteen vuoteen.** Tähän ryhmään sisältyvät myös tilapäistä suojelua saavat, joilla on kotikunta. (kotoutuminen.fi) Korvausta maksetaan muun muassa palvelutarpeen arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta sekä tulkitsemisen kuluista. Muutoksilla tavoitellaan muun muassa maahanmuuttajien omatoimisuuden lisäämistä.

Alaikäisenä ilman huoltajaa Suomeen tulleiden nuorten aikuistumisen tuki päättyisi jatkossa kaksi vuotta aiemmin, eli 23-vuotiaana. Ikärajaa laskettaisiin vastaavasti kuin lastensuojelun jälkihuollon ikäraja, jota koskeva laki on tullut voimaan 1.1.2024. Maahanmuuttajilta voitaisiin jatkossa periä maksu käyttämättömästä tulkkausajasta, jos hän ei saavu kunnan tai työvoimaviranomaisen kotoutumispalveluiden tapaamiseen, eikä ilmoita siitä etukäteen. Maksu olisi yhtä suuri kuin maksu sosiaali- ja terveystalveluiden käyttämättä jääneestä tapaamisesta. Maahanmuuttajaäitien aseman parantamiseen esitetään viiden miljoonan euron lisäystä. Tarkoituksena on edistää maahanmuuttajaäitien kiinnittymistä yhteiskuntaan ja tukea lasten kotoutumista. Nyt esitettävät muutokset tulisivat voimaan pääosin 1.1.2025, kun kotoutumispalvelut siirtyvät kokonaisuudessaan kuntien vastuulle. Aikuistumisen tuen ikärajan laskeminen tulisi kuitenkin voimaan jo 1.7.2024. (kotoutuminen.fi)

Rautjärven kunnassa kotoutumisen arvioitu budjetti vuodelle 2024 on 182 019 euroa, joista suurin menoerä on palvelujen ostot (tulkkaus) 139 131 euroa ja henkilöstökulut (kotoutumisen ohjaaja) 35 068 euroa. Laskennallisten korvauksen määrä vuodelta 2024 on toukokuun loppuun mennessä 51. 813,56 euroa, johon lasketaan alle 7-vuotiaat kiintiöpakolaiset (11) ja yli 7-vuotiaat kiintiöpakolaiset (41) eli yhteensä 52 kiintiöpakolaista, jotka tuovat laskennallista korvausta. Vuoden 2023 laskennalliset korvaukset olivat Rautjärven kunnan osalta 119 632,68 euroa.

Laskennalliset korvaukset maksetaan kunnille automaattisesti kuukausittain, kun taas tulkkaus-, toimeentulotuki- ja erityiskustannusten korvauksia kunnan ja hyvinvointialueen tulee erikseen hakea ELY-

keskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta (KEHA-keskus). Korvaukset on tarkoitettu ohjaukseen, neuvontaan ja muuhun kotoutumista tukevaan toimintaan. Laskennallisten korvausten lisäksi on mahdollista hakea erityiskorvauksia mm. tulkkauksista. Kotoutumislain uudistuksen jälkeen tulisi kuntaan vastaanotettujen kiintiöpakolaisten määrä olla aiempaa suurempi, jotta laskennallisilla korvauksilla pystytään kattamaan syntyviä kuluja. Samoin, suurempi kiintiöpakolaisten määrä voisi edistää omien opiskelu- ja koulutusryhmien muodostumista paikkakunnalle.

Esittelijä

Hyvinvointijohtaja Koistinen Anu

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta esittää kunnanhallitukselle, että nykyisen kotouttamisohjaajan työsuhdetta jatketaan 1.7.2025 - 30.6.2026 välinen aika, jotta keväällä 2024 saapuneiden kiintiöpakolaisten kotoutumisen prosessia saadaan tuettua mahdollisimman ammattimaisesti. Mikäli kiintiöpakolaisia vastaanotetaan Rautjärven kunnassa vuodesta 2024 eteenpäin, tulee kotouttamisohjaajan tarve arvioida uudelleen. Hyvinvointilautakunta esittää kunnanhallitukselle, että kotouttamisohjaajan ammattinimike muutetaan 1.7.2025 alkaen kotoutumisen koordinaattoriksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Hyvinvointilautakunta keskusteli kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta jatkossa ja oli välivuoden kannalla.